

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
JOSEPH R. MICALLEF**

Seduta tas-16 ta' Mejju, 2013

Citazzjoni Numru. 118/2004

Martin u Lydia **ĠERADA**

VS

Joseph u Josephine **ĠISCALDI** u b'degriet tal-4 ta' April,
2005, żdiedet fil-kawża l-kumpannija Butterfly Garage
Company Limited

Il-Qorti:

Rat l-Att taċ-Ċitazzjoni mressaq fit-13 ta' Frar, 2004, li bih u għar-raġunijiet hemm imsemmija, l-atturi talbu li l-Qorti ssib li (i) l-imħarrkin għandhom jitqiesu responsabbli għall-ħsarat li ġabu lill-post tal-atturi li jinsab f'numru tliet mija u ħamsa u sittin (365), Triq il-Kbira, Santa Venera, minħabba xogħlijiet li l-istess imħarrkin għamlu f'għid

tagħhom li jmiss mal-ġid imsemmi tal-atturi u bla ma ħarsu l-bogħod li kellu jinżamm; (ii) tillikwida, jekk meħtieġ billi tqabbad perit għal dan il-għan, id-dannu mgarrab minnhom minħabba x-xogħlijiet magħmula mill-imħarrkin; (iii) tikkundanna lill-imħarrkin biex iħallsuhom id-danni hekk likwidati u (iv) tordna lill-imħarrkin jerġgħu jqiegħdu l-ġid tagħhom kif kien qabel ma nbdew ix-xogħlijiet u dan billi jneħħu s-servitujiet li ħolqu u jibnu skond il-linja medjana li kien hemm qabel u biex, f'każ li l-imħarrkin jonqsu milli jagħmlu dan kollu fiż-żmien li l-Qorti tagħtihom, tawtorizza lilhom biex jagħmlu x-xogħlijiet kollha meħtieġa bi spejjeż għall-imħarrkin. Talbu wkoll l-ispejjeż;

Rat id-degriet tagħha tad-9 ta' Marzu, 2004, li bih tat direttivi lill-atturi għat-tressiq tal-provi min-naħa tagħhom;

Rat in-Nota mressqa mill-atturi fit-12 ta' April, 2004, bl-ismijiet tax-xhieda li kien fi ħsiebhom iressqu u l-għan tax-xiehda ta' kull wieħed minnhom;

Rat in-Nota mressqa mill-atturi fl-10 ta' Mejju, 2004, bix-xhieda bl-affidavit tagħhom u ta' qraba tagħhom u bosta dokumenti mehmuzin magħha¹;

Rat id-degriet tagħha tat-2 ta' Awissu, 2004², li bih ordnat in-notifika tal-atti lill-imħarrkin u tathom direttivi għat-tressiq tal-provi min-naħa tagħhom f'każ li kienu se' jikkontestaw l-azzjoni attriċi;

Rat li b'Nota ta' Eċċezzjonijiet imressqa fil-5 ta' Awissu, 2004, l-imħarrkin miżżewġin Ċiscaldi laqgħu għall-azzjoni attriċi billi, b'mod preliminari, qalu li ma kenux il-kontraditturi legittimi tal-azzjoni attriċi għaliex huma m'humieq is-sidien tal-post numru tliet mija u sitta u sittin (366) fi Triq il-Kbira, Santa Venera, għaliex sid dak il-post hija l-kumpannija Butterfly Garage Company Limited (li l-imħarrek Joseph Ċiscaldi kien biss direttur tagħha) u għalhekk imisshom jinħelsu milli jibqgħu fil-kawża. Żiedu jgħidu li l-azzjoni attriċi hija waħda mħawda u msejsa fuq

---

¹ Paġġ. 12 sa 133 tal-proċess

² Paġ. 136A tal-proċess

premessi m'cajpra, għaliex biċċa mill-kawżali jikkellmu dwar likwidazzjoni tad-danni filwaqt li biċċa oħrajn mill-kawżali jikkellmu dwar it-tqegħid ta' kollox kif kien qabel ma saru x-xogħlijiet u dwar servitujiet u invażjoni. Jeħtiegħ, għalhekk, li l-atturi jiċċaraw x'inhom tassew l-azzjoni li qegħdin iressqu. Ċaħdu li l-atturi tassew garrbu ħsara u, f'kull każ, l-eċċipjenti ma kienu jaħtu xejn għall-ħsarat imgarrba mill-atturi. Temmew jgħidu li r-raba' talba ma tistax tintlaqa' għaliex ma ssegwix il-premessi;

Rat in-Nota mressqa mill-imħarrek Joseph Ċiscaldi fit-30 ta' Novembru, 2004³, li biha u magħha ressaq ix-xhieda mogħtija minnu f'affidavit;

Rat id-degriet tagħha tat-2 ta' Diċembru, 2004, li bih qiegħdet il-kawża fuq il-lista ta' kawżi ta' qabel is-seduta ("pretrial") għall-31 ta' Jannar, 2005, quddiem l-Assistent Ġudizzjarju tagħha l-Avukat Maria Dolores Gauċi;

Rat il-verbali u d-depożizzjonijiet tax-xhud mismugħin mill-imsemmija Assistent Ġudizzjarju;

Rat id-degriet tagħha tal-4 ta' April, 2005⁴, li bih ordnat li l-kumpannija Butterfly Garage Company Limited tiddaħhal fil-kawża bħala mħarrka u biex l-atturi jithallew iressqu b'xhud wieħed mill-periti li kienu qabbdur *ex parte*;

Rat id-degriet tagħha tat-23 ta' Marzu, 2006⁵, li bih u fuq talba magħmula mill-atturi f'rikors tagħhom tal-10 ta' Marzu, 2006, ħatret lill-Perit Arkitett Mario Cassar bħala perit tekniku biex jagħmel kostatazzjonijiet dwar l-ewwel żewġ talbiet attriċi, liema ħatra twessgħet b'degriet mogħti fid-9 ta' Ġunju, 2006⁶, biex il-perit maħtur jagħmel ukoll kostatazzjonijiet tekniċi dwar ir-raba' talba attriċi;

Rat ir-Relazzjoni mressqa mill-imsemmi perit tekniku fis-16 ta' Ottubru, 2006⁷, u minnu maħlufa kif imiss waqt is-

---

³ Paġġ. 165 – 8 tal-proċess

⁴ Paġġ. 235 tal-proċess

⁵ Paġġ. 358 tal-proċess

⁶ Paġġ. 389 tal-proċess

⁷ Paġġ. 420 – 4 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

seduta miżmuma mill-Assistent Ġudizzjarju fit-12 ta' Jannar, 2007;

Rat in-Nota mressqa mill-atturi fit-22 ta' Mejju, 2007⁸, bil-mistoqsijiet li riedu jagħmlu lill-Perit tekniku bħala xhud imressaq minnhom in eskussjoni;

Rat it-twegibiet tal-imsemmi perit tekniku mressaq jixhed in eskussjoni mill-atturi⁹, minnu konfermati taħt gurament waqt is-smiġġ tat-28 ta' Mejju, 2007¹⁰, quddiem l-Assistent Ġudizzjarju;

Rat id-degriet tagħha tat-23 ta' Novembru, 2007¹¹, li bih u għar-raġunijiet hemm mogħtija, ċaħdet talba tal-atturi f'rikors tagħhom tat-2 ta' Novembru, 2007, li bih talbu li l-Qorti terġa' taħtar lill-perit tekniku biex jikkwantifika d-danni minnhom imġarrba minħabba li l-imħarrkin bnew il-ħajt tal-appoġġ lil hinn mil-linja li taqsam il-ġid tagħhom minn dak tal-kumpannija mħarrka;

Rat ir-Relazzjoni addizzjonali mressqa mill-perit tekniku fl-14 ta' Frar, 2008¹², u minnu maħlufa waqt is-smiġġ tat-22 ta' Frar, 2008, miżmum mill-Assistent Ġudizzjarju;

Rat ix-xhieda mogħtija mill-perit tekniku mressaq mill-ġdid mill-atturi bħala xhud tagħhom in eskussjoni dwar ir-Relazzjoni addizzjonali tiegħu¹³;

Rat id-degriet tagħha tas-6 ta' Awissu, 2008¹⁴, li bih qiegħdet il-kawża fuq il-lista ta' kawżi għas-smiġġ biex issir it-trattazzjoni tal-għeluq;

Rat in-Nota ta' Sottomissjonijiet imressqa mill-atturi fis-26 ta' Settembru, 2008¹⁵;

Semgħet it-trattazzjoni tal-avukati tal-partijiet;

---

⁸ Paġġ. 476 – 7 tal-proċess

⁹ Dok "MC", f'paġġ. 482 – 3 tal-proċess

¹⁰ Paġ. 487 tal-proċess

¹¹ Paġ. 513 tal-proċess

¹² Paġġ. 530 – 2 tal-proċess

¹³ Paġġ. 545 – 7 tal-proċess

¹⁴ Paġ. 570 tal-proċess

¹⁵ Paġġ. 573 – 583 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-degrieti tagħha li bihom ħalliet il-kawża għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Illi din hija azzjoni dwar ħsara minħabba xogħlijiet li saru f'post li jmiss ma' post ieħor u għat-tneħħija ta' dawk ix-xogħlijiet li ħolqu servitujiet fuq il-post l-ieħor. L-atturi, bħala s-sidien ta' post li jinsab f'Santa Venera, jgħidu li waqt li kienu qegħdin isiru xogħlijiet f'post li jmiss ma' tagħhom, saret ħsara fi fwejjigħom minħabba li daħal ħafna ilma fid-dar tagħhom bix-xita li għamlet waqt li s-sit kien mikxuf. Minbarra dan, bil-bini l-ġdid li sar, inħolqu servitu' li l-post tagħhom qabel ma kienx sugġett għalihom. Iridu li jitħallsu tad-danni li ġarrbu u jridu wkoll li jitneħħew ix-xogħlijiet il-ġodda li saru safejn dawn aggravaw il-post tagħhom b'servitu' li qabel ma kellhomx. Iridu wkoll li jitħallew jagħmlu huma x-xogħlijiet meħtieġa f'każ li l-imħarrkin jonqsu li jagħmlu x-xogħlijiet li tordnalhom il-Qorti taħt superviżjoni ta' perit minnha maħtur;

Illi l-imħarrkin miżżewġin Ċiscaldi laqgħu għall-azzjoni attriċi billi, b'mod preliminari, qalu li ma kenux il-kontraditturi leġittimi tal-azzjoni attriċi għaliex huma m'humieq is-sidien tal-post numru tliet mija u sitta u sittin (366) fi Triq il-Kbira, Santa Venera, għaliex sid dak il-post hija l-kumpannija Butterfly Garage Company Limited (li l-imħarrek Joseph Ċiscaldi kien biss direttur tagħha) u għalhekk imisshom jinħelsu milli jibqgħu fil-kawża. Żiedu jgħidu li l-azzjoni attriċi hija waħda mħawda u msejsa fuq premessi mċajpra, għaliex biċċa mill-kawżali jtkellmu dwar likwidazzjoni tad-danni filwaqt li biċċa oħrajn mill-kawżali jtkellmu dwar it-tqegħid ta' kollox kif kien qabel ma saru x-xogħlijiet u dwar servitujiet u invażjoni. Jeħtieġ, għalhekk, li l-atturi jiċċaraw x'inhil tassew l-azzjoni li qegħdin iressqu. Ċaħdu li l-atturi tassew ġarrbu ħsara u,

f'kull każ, l-eċċipjenti ma kienu jahtu xejn għall-ħsarat imġarrba mill-atturi. Temmew jgħidu li r-raba' talba ma tistax tintlaqa' għaliex ma ssegwix il-premessi;

Illi mill-atti tal-kawża jirriżultaw il-fatti ewlenin li sejr in issa jissemmew. L-atturi joqogħdu fid-dar li ġgib in-numru tliet mija u ħamsa u sittin (365) fi Triq il-Kbira San Ġużepp, Santa Venera. L-imħarrek jgħid li fiż-żmien il-post kien tiegħu u kien bieġħu lill-awturi tal-atturi xi snin qabel¹⁶;

Illi l-kumpannija miżjuda fil-kawża (aktar 'il quddiem imsejha "Butterfly") kisbet il-post tliet mija u sitta u sittin (366), Triq il-Kbira San Ġużepp bis-saħħa ta' kuntratt tas-16 ta' Frar, 1996 fl-atti tan-Nutar Dottor Joseph Tabone¹⁷. Il-post imiss ma' dak tal-atturi u f'biċċa minnu huwa sovrappost għall-post tal-atturi¹⁸. L-imħarrek huma diretturi u azzjonisti (flimkien ma' binthom) tal-imsemmija kumpannija¹⁹;

Illi wara żmien li fih intalbu l-permessi għall-iżvilupp, fl-14 ta' Marzu tal-2001²⁰, l-imħarrek Joseph Ċiscaldi kiseb permessi mill-awtoritajiet kompetenti biex iwaqqa' l-post miksub minn Butterfly u terġa' ttellgħu mill-ġdid fis-sura ta' ambjenti ta' taħt l-art (*basement*), uffiċċju fil-livell tat-triq u żewġ appartamenti sovrapposti²¹. Qabel ma bdew ix-xogħlijiet, kienet saret spezzjoni tal-post tal-atturi fil-preżenza tal-istess atturi, l-imħarrek u l-avukat tiegħu, u l-periti tal-partijiet. F'Mejju tal-2001, il-perit imqabba mill-imħarrek kien ħalla rapport dwar il-qagħda li kienu jinsabu fiha ż-żewġ idjar li kienu jmissu mas-sit ta' Butterfly li kien se' jitwaqqa' u jinbena mill-ġdid²². L-imħarrek kien intrabat li jagħmel tajjeb għall-ħsarat li setgħu jsiru fid-dar tal-atturi hu u għaddej ix-xogħol²³. Kien ħareġ ukoll polza ta' assikurazzjoni għal din l-eventwalita';

¹⁶ Affidavit tiegħu f'paġ. 167 tal-proċess

¹⁷ Dok "JC1", f'paġġ. 143 – 4 tal-proċess

¹⁸ Ara Dokti "MG3" u "LG18" u "LG19", f'paġġ. 38 u 105 tal-proċess

¹⁹ Dok "JC2", f'paġġ. 145 sa 158 tal-proċess

²⁰ Dok "LG", f'paġġ. 288 – 290 tal-proċess

²¹ Affidavit tiegħu f'paġ. 165 tal-proċess

²² Dok "BE", f'paġġ. 453 – 4 tal-proċess

²³ Dok "MG2", f'paġ. 37 tal-proċess

Illi waqt li kien qiegħed isir it-tħammil tas-sit ta' Butterfly, għall-ħabta tal-ewwel nofs ta' Mejju tal-2001, waqgħet selħa mdaqqsqa mill-ħajt qadim li kien jifred dak is-sit mill-post tal-atturi. Mal-waqgħa, kienet saret ħsara fit-taraġ li l-atturi kellhom fil-bitħa għaliex il-ħajt kien iġġarraf fuqu. Il-ħajt kompli jitwaqqa' sakemm tneħħa kollu u ttella' ieħor minfloku²⁴. Sakemm ittella' l-ħajt il-ġdid, id-dar tal-atturi baqgħet mikxufa għal min kien isib ruħu fis-sit ta' Butterfly;

Illi wara li saret laqgħa mal-perit tal-atturi, l-imħarrek intrabat li jħallas lill-atturi kumpens ta' sitt mitt lira Maltin (Lm 600)²⁵ għall-valur tal-ħajt li kellu jitwaqqa' u dwar il-mod kif kellu jinbena l-ħajt il-ġdid ta' minfloku²⁶. Il-ħlas sar f'Ġunju tal-2001 u saret kitba quddiem nutar²⁷;

Illi fl-aħħar ġimgħa ta' Awissu, 2001, kienet għamlet maltempata b'ħafna xita u daħal ħafna ilma fil-post tal-atturi min-naħa tas-sit ta' Butterfly li kien għadu mhux mibni²⁸, b'mod partikolari minħabba li l-parti tal-ġid ta' Butterfly sovrappost għall-post tal-atturi ma kienx għadu ssaqqaf. Minħabba l-istagħdir, issejthet u ntalbet ukoll l-għajjnuna tad-Dipartiment għall-Protezzjoni Ċivili²⁹ li taw l-għajjnuna meħtieġa dak il-ħin³⁰. L-atturi kienu qabbdu perit biex jara xi ħsara kienet saret, u wara li ra x'kien ġara, kien issuġġerielhom li jsibu post temporanju fejn joqogħdu sa ma jsiru x-xogħlijiet l-aktar urgenti³¹. Minħabba li tar ukoll is-sistema tal-elettriku tal-post, kienu ġabu wkoll esperti fil-qasam, li, madankollu, iddikjaraw li ma seta' jsir xejn qabel ma jissaqqaf il-post³². L-imħarrek kien sejjaħ lill-assikuraturi tiegħu biex jaraw iż-żewġ postijiet li jmissu mas-sit ta' Butterfly, u biex jistmaw il-ħsara li saret bid-dħul tal-ilma tal-maltempata. L-assikurazzjoni kienet baġtet *surveyor* li rrilaxxa rapport preliminari fl-ewwel jiem ta' Settembru tal-2001³³;

²⁴ Dok "LG", f'paġġ. 17 – 20 tal-proċess

²⁵ Li jġibu €1,397.62 fi flus tal-lum

²⁶ Dok "MG4", f'paġ. 39 tal-proċess

²⁷ Dok "MG5", f'paġġ. 40 – 1 tal-proċess

²⁸ Affidavit ta' Andy Attard, f'paġ. 32 tal-proċess

²⁹ Dok "MG6", f'paġġ. 42 – 3 tal-proċess

³⁰ Xhieda ta' Carmelo Gauči 31.1.2005, f'paġġ. 201 – 3 tal-proċess

³¹ Dok "MG8", f'paġ. 45 tal-proċess

³² Dok "MG7", f'paġ. 44 tal-proċess

³³ Dok "DG1", f'paġġ. 245 – 7 tal-proċess

Illi minn hemm 'il quddiem bdiet sensiela ta' episodji bejn l-atturi u l-imħarrek minħabba l-mod kif kien qed jitwettag ix-xogħol fuq is-sit ta' Butterfly. Aktar minn darba ndaħal ukoll il-Kunsill Lokali ta' Santa Venera³⁴ u xi drabi l-Pulizija wkoll³⁵;

Illi minħabba li s-sit ta' Butterfly dam xi żmien miftuħ u mhux imsaqqaf, beda jidhol l-ilma fil-post tal-atturi kull meta tinzel ix-xita. L-atturi ġarrbu ħsarat fl-għamara, f'attreżzi u tagħmir elettroniku, fis-sistema tad-dawl u wkoll f'xi partijiet tal-bini, b'mod partikolari t-taraġ li jagħti għall-ambjenti ta' fuq³⁶. L-avukat tal-atturi ressaq ukoll talba għall-kumpens mal-assikuratur tal-imħarrek dwar dawn il-ħsarat kemm fil-bini u kif ukoll tal-oġġetti li tħassru minħabba l-ilma li daħal fil-post³⁷. Dwar dan kienet wieġbet lill-atturi l-imsemmija kumpannija assikuratriċi lejn il-bidu tal-2002³⁸, biex toffrilhom ħlas ta' kumpens speċifikat għas-saldu dwar it-telf tal-oġġetti u ħsarat fl-għamara;

Illi f'Awissu tal-2002, l-atturi reġgħu qabbdu lill-perit biex jindikalthom fejn kienu l-ħsarat fil-post tagħhom minħabba x-xogħlijiet li kienu għaddejnin fis-sit ta' Butterfly³⁹;

Illi x-xogħol tal-bini dam sejjer minn sena sa sena u nofs⁴⁰. Filwaqt li x-xogħlijiet kollha fuq is-sit ta' Butterfly intemmu lejn il-bidu tas-sena 2004. Il-binja l-ġdida tikkonsisti fi blokk ta' appartamenti fuq tliet (3) sulari u b'*lift* li jitla' minn barra u jħares għal fuq il-post tal-atturi⁴¹;

Illi wara li ntemmu x-xogħlijiet, kienu għaddejnin bejn l-atturi u l-imħarrekkin laqgħat għal kumpens min-naħa tal-kumpannija assikuratriċi tal-imħarrekkin, iżda n-negożjati ma kinux intemmu b'wiċċ il-ġid. F'Lulju tal-2003, l-atturi reġgħu qabbdu perit ieħor biex jagħmel rapport dwar il-ħsarat li l-post tagħhom kien ġarrab sa dak inhar⁴². Fil-11

³⁴ Dokti "MG15" u "MG16", f'paġġ. 52 – 3 tal-proċess

³⁵ Dokti "SB" u "RF" sa "RF2", f'paġġ. 180 – 190 tal-proċess

³⁶ Dok "MG", f'paġġ. 23 – 7 tal-proċess

³⁷ Dok "MG22", f'paġġ. 60 – 3 tal-proċess

³⁸ Dok "CHY", f'paġġ. 455 – 6 tal-proċess

³⁹ Dok "MG18", f'paġġ. 55 tal-proċess

⁴⁰ Xhieda ta' Joseph Camilleri 15.2.2006, f'paġġ. 316 tal-proċess

⁴¹ Dok "MA", f'paġġ. 29 tal-proċess

⁴² Dok "MG28", f'paġġ. 74 – 5 tal-proċess

ta' Awissu, 2003⁴³, il-kumpanija assikuratriċi tal-imħarrek baġtitlu *cheque* għal elfejn lira Maltija (Lm 2,000) bħala kumpens għas-saldu għall-ħsara li kienet saret fis-sit waqt il-maltempata ta' Awissu tal-2001 u huwa iffirma d-*discharge note* relativa⁴⁴. L-imħarrek jgħid li ried jgħaddi ċ-*cheque* lill-atturi, imma dawn ma ridux iżommuh għaliex ipretendew kumpens akbar għall-ħsarat li garrbu;

Illi l-atturi baġhtu għal diversi persuni biex isewwu l-ħsarat li għalha d-dar tagħhom jew biex jitolbuhom stima tannefqa meħtieġa biex jitneħħew il-ħsarat jew jissewwew. Fost dawn kien hemm *electrician*⁴⁵ u mastrudaxxa⁴⁶.

Illi fl-4 ta' Lulju, 2003, l-atturi baġhtu ittra ufficjali lill-imħarrek biex jitolbuh jgħolli għall-għoli meħtieġ l-opramorta tal-ħajt li jifred iż-żewġ postijiet tal-partijiet, biex ineħhi kull servitu' li nħalqet bix-xogħlijiet il-ġodda u biex iżommuh responsabbli għall-ħsarat li l-post tagħhom kien garrab minħabba dawk ix-xogħlijiet⁴⁷. Fil-bidu ta' Awissu, 2003⁴⁸, l-imħarrek tħallas is-somma ta' elfejn lira Maltin (Lm 2,000) għas-saldu mill-kumpanija assikuratriċi bħala kumpens għat-talba ta' risarciment li kienet saret mill-atturi għall-ħsara li garrbu fid-dar tagħhom minħabba l-ilma li daħlilhom fil-maltempata tat-23 ta' Awissu, 2001;

Illi l-atturi fetħu din il-kawża fi Frar tal-2004;

Illi l-Qorti jidhrilha li jkun xieraq li tibda l-konsiderazzjonijiet ta' dritt marbutin mal-każ billi tqis l-**ewwel eċċezzjoni tal-imħarrkin**. F'din l-eċċezzjoni, l-imħarrkin jgħidu li m'humix il-kontraditturi legittimi tal-pretensjonijiet attriċi, għaliex huma m'humix is-sidien tas-sit li fuqu sar ix-xogħol tal-bini. Fit-trattazzjoni tal-egħluq, l-għaref difensur tal-imħarrkin kien qal din l-eċċezzjoni kellha tinftiehem fis-sens li l-imħarrkin ma kenux responsabbli personalment u li Butterfly kienet tagħmel tagħha l-eċċezzjonijiet imressqin minnhom;

⁴³Dok "MG29", f'pag. 76 tal-proċess

⁴⁴Dok "DG", f'pag. 244 tal-proċess

⁴⁵Xhieda ta' Manuel Cachia 25.2.2005, f'pag. 220 – 1 tal-proċess

⁴⁶Xhieda ta' Joe Trapani 25.2.2005, f'pag. 216 – 9 tal-proċess

⁴⁷Dok "MG31", f'pag. 79 tal-proċess

⁴⁸Dok "DG", f'pag. 244 tal-proċess

Illi huwa minnu li, skond il-kuntratt, is-sit kien inxtara minn Butterfly u mhux mill-imħarrek. Għal dan il-fatt, il-Qorti kienet ipprovdiet billi żiedet fil-kawża lill-imsemmija kumpannija. F'areġ ukoll li d-diretturi tal-istess kumpannija huma l-imħarrek u binthom. Izda hemm f'wejjeġ oħra li joħorġu mill-atti tal-kawża li juru r-rabta bejn l-imħarrek u x-xogħlijiet li minnhom jilmintaw l-atturi. Ewlieni fosthom hu l-fatt li kien l-imħarrek li, bla ma kien imġiegħel, intrabat f'ismu li jagħmel tajjeb għal kull ħsara li setgħet issir "*kawża ta' xogħlijiet ta' kostruzzjoni li se jsiru fil-propjeta' tiegħi 366, Triq il-kbira San Ġużepp, Santa Venera*". Aktar minn hekk, meta ntlahaq il-ftehim tal-kumpens għat-twaqqigħ tal-ħajt diviżorju tas-sejjeġħ bejn iż-żewġ postijiet, l-imħarrek raġa' ntrabat f'ismu li jagħmel tajjeb għal kull ħsara li setgħet tigrigi bix-xogħlijiet. Fuq ismu wkoll inħarġet il-polza ta' assikurazzjoni biex tagħmel tajjeb għall-ħsara li setgħet saret lill-bini li jmiss ma' kull naħa tas-sit ta' Butterfly⁴⁹;

Illi fid-dawl ta' dawn iċ-ċirkostanzi, l-Qorti tasal għall-fehma li l-imħarrek daħal responsabbli personalment għal kull ħsara li setgħet saret lill-post tal-atturi u dan lil hinn mill-fatt li s-sid tas-sit li fih sar ix-xogħlijiet kienet Butterfly. Il-qagħda ta' mart l-imħarrek fid-dawl tal-istess eċċezzjoni hija waħda marginali, għaliex għalkemm ma jidhirx li hija ntrabtet b'ħalma ntrabat żewġha, f'każ li l-Qorti tasal għall-fehma li t-talbiet attriċi huma mistħoqqa, kull indennizz dovut mill-imħarrek trid tagħmel tajjeb għalih il-komunjoni tal-akkwisti⁵⁰;

Illi għalhekk l-ewwel eċċezzjoni tal-imħarrek m'hijiex tajba u mhux sejra tintlaqa';

Illi l-Qorti sejra tistħarreg issa **t-tieni eċċezzjoni** tal-imħarrek. Biha huma jgħidu li l-azzjoni attriċi ma tiswiex għaliex "konfuzjonali u bbażata fuq premissi nebolużi". Huma jgħidu li f'waqt wieħed l-azzjoni attriċi tinbena fuq il-kawżali tad-danni u fl-istess nifs tinbena fuq il-pretensjoni ta' tneħħija ta' xogħlijiet abbużivi u ta' servitu';

⁴⁹ Xhieda tal-imħarrek 6.6.2005, f'pag. 262 tal-process

⁵⁰ Art. 1327(f) tal-Kap 16

Illi dwar dan, l-atturi ma ressqu l-ebda sottomissjoni;

Illi, fil-fehma tal-Qorti, l-eċċezzjoni m'hijiex tajba. L-azzjoni attriċi trid tingħaraf kemm mill-premessi tar-Rikors u wkoll mit-talbiet li joħorġu minnhom. Għalkemm huwa minnu li l-azzjoni attriċi tista' tidher waħda li qiegħda tiġbor fiha aktar minn għan wieħed, fil-liġi tagħna ma hemm xejn x'izomm lil xi parti attriċi milli tiġma' f'azzjoni waħda aktar minn talba waħda mibnija fuq aktar minn sies legali jew ġuridiku wieħed. Dak li hu mitlub mil-liġi hu li l-azzjonijiet differenti li jsiru ma jkunux inkompatibbli ma' xulxin jew fejn id-difiża tal-parti m'harrka ma tkunx tista' ssir minhabba li azzjoni waħda tkun ixxejjen lill-oħra (b'eżempju, meta f'azzjoni possessorja jiddaħħlu wkoll elementi ta' azzjoni petitorja);

Illi fl-azzjoni li l-Qorti għandha quddiemha, il-baži komuni hija x-xogħlijiet li saru fis-sit ta' Butterfly u li, minhabba fihom, l-atturi jgħidu li ġarrbu danni fi fwejjiġhom u li, minhabba fl-istess xogħlijiet, il-post tagħhom ġarrab ukoll tagħbija itqal bil-ħolqien ta' servitu' li qabel ma kellux;

Illi b'dan kollu, l-azzjoni kif imressqa ma fixklitx lill-imħarrkin milli jressqu d-difiża tagħhom u lilhom ingħatat kull opportunita' biex jirribattu l-allegazzjonijiet tal-parti attriċi bħalma lill-atturi ngħatat l-istess opportunita' li tirribatti l-allegazzjonijiet tal-parti m'harrka u tal-imsejha fil-kawża;

Illi l-Qorti sejra tgħaddi issa biex tqis **l-azzjoni attriċi fil-mertu fid-dawl tal-eċċezzjonijiet imressqin dwarha**. Biex tagħmel dan, u fil-qafas taċ-ċirkostanzi li jsawru l-każ, jeħtiġilha tqis sewwa l-kostatazzjonijiet ta' għamla teknika li tabilfors jiddominaw il-kwestjoni. In-natura essenzjali tal-azzjoni attriċi hija waħda għal risarciment ta' dannu m'garrab marbut max-xilja li l-imħarrkin jaħtu għal dan id-dannu. Il-parametri ta' azzjoni mibnija fuq il-ħtija akwiljana huma m'fasslin mil-liġi nfisha. L-għajn ewlenija li

ssejjes ir-responsabbilta' ċivili toħroġ minn imġiba li wieħed jislitha minn dolo jew kolpa⁵¹;

Illi huwa prinċipju stabilit li kull persuna twieġeb għall-ħsara li tigri bi ħtijietha⁵², u li jitqies fi ħtija kull min, f'għamilu, ma jużax il-prudenza, għaqaq u ħsieb ta' missier tajjeb tal-familja⁵³. B'mod partikolari, kull min, bil-ħsieb jew mingħajr ħsieb li jagħmel ħsara, għax ikun irid jew b'nuqqas ta' għaqaq, ta' prudenza jew ta' ħsieb, jagħmel jew jonqos li jagħmel xi ħaġa li biha jikser xi dmir impost mil-liġi, huwa obbligat li jagħmel tajjeb għall-ħsara li tigri minħabba f'hekk⁵⁴. Madankollu, ħsara li sseħħ b'aċcident jew b'forza maġġuri jbatiha dak li fuq ħwejġu tigri l-ħsara, sakemm il-liġi ma tgħidx mod ieħor⁵⁵;

Illi fil-każ fejn persuna tallega li tkun ġarrbet ħsara minħabba l-għamil jew l-omissjoni tal-parti l-oħra, jeħtieġ li min jallega li ġarrab dannu jeħtieġ jipprova kemm l-att jew l-omissjoni tal-persuna mixlija bir-responsabbilta' ta' dak l-għamil jew ta' dik l-omissjoni, u kif ukoll li d-danni mġarrba huma l-effett konsekwenzjali ta' dak l-għamil jew ta' dik l-omissjoni⁵⁶. Għar-rigward tal-kwestjoni tar-responsabbilta' huwa meħtieġ li jintwera li l-atturi ġarrbu l-ħsarat li minnhom jilmintaw u kif ukoll jeħtieġ li jintwera li l-imħarrkin, jew min minnhom, kienu jaħtu għalihom;

Illi l-atturi jsejsu l-azzjoni tagħhom għad-danni fuq tliet (3) ċirkostanzi. L-ewwel ċirkostanza hija minħabba l-mod kif sar it-tħaffir u t-tħammil tas-sit ta' Butterfly u t-tqattigh tal-blat biex saret il-*basement*. It-tieni ċirkostanza hija dwar id-dħul tal-ilma tax-xita minħabba li s-sit tħalla miftuħ u minħabba l-qlib li sar meta tqiegħed is-saqaf tas-sit ta' Butterfly. It-tielet hija minħabba t-teħid ta' art tal-atturi meta ttella' l-ħajt li jifred il-post tal-atturi minn dak ta' Butterfly;

⁵¹ P.A. PS 3.10.2003 fil-kawża fl-ismijiet *Michael D'Amato noe vs Filomena Spiteri et*

⁵² Art. 1031 tal-Kap 16

⁵³ Art. 1032(1) tal-Kap 16

⁵⁴ Art. 1033 tal-Kap 16

⁵⁵ Art. 1029 tal-Kap 16

⁵⁶ App. Ċiv. Inf. 23.6.2004 fil-kawża fl-ismijiet *Ġovanni Vella et vs Michael Ċilia*

Illi dwar l-ewwel ċirkostanza, l-atturi jgħidu li hu u għaddej ix-xogħol, saret ħsara fil-post tagħhom li ma kenitx hemm qabel inbeda dak ix-xogħol. F'dan ir-rigward, huma jgħidu li l-mod kif sar ix-xogħol kien wieħed li għabilhom ħsara fi bnadi differenti tad-dar tagħhom. Dan jgħidu li għara minħabba li t-tħammil sar bil-qtugħ tal-materjal sewwasew sa taħt il-ħajt tal-post tagħhom u wkoll għaliex għal żmien il-parti li kienet sovrapposta għad-dar tagħhom baqgħet ma ssaqqfix. Mill-provi mressqa, ħareġ ċar li wara li twaqqa' l-bini l-qadim fis-sit ta' Butterfly, f'Mejju tal-2001 inbeda x-xogħol ta' tħammil tal-istess sit. Mid-dokumenti mressqin mill-atturi⁵⁷ joħroġ ċar li l-istess tħammil sar sa taħt il-post tal-atturi bla ma nżammet id-distanza msemmija fl-artikolu 439 tal-Kodiċi Ċivili;

Illi l-imħarrkin jishqu li x-xogħol sar sewwa, bla waqfien u b'ħarsien ta' kulma titlob il-liġi. Ressqu wkoll l-argument (li, madankollu, ma għie qatt ippruvat kif imiss) li l-ħsara li għarrab il-fond tal-atturi kien ir-riżultat ta' xogħlijiet li kienu saru qabel fis-sit li jmiss mad-dar tal-atturi min-naħa l-oħra. Dan l-argument twaqqa' wkoll meta l-perit tekniku kien eskuss mill-istess imħarrkin⁵⁸;

Illi meta jitqiesu dawn il-fatti flimkien mal-fatt li l-fond tal-atturi ma kienx wieħed gdid, wieħed jista' jistenna li l-imsemmija xogħlijiet tabilfors kellhom iħallu effetti fuq il-post, isir kemm isir bilgħaqal ix-xogħol ta' tħammil. Dak l-artikolu jipprovdi li: *"Ħadd ma jista' jħaffer fil-fond tiegħu bjar, għwiebi, jew latrini, jew jagħmel tħaffir ieħor għal kull ħsieb li jkun, f'bogħod ta' anqas minn sitta u sebgħin centimetri mill-ħajt diviżorju"*. Il-għan tal-legislatur dwar din id-dispożizzjoni – li tirreferi kemm għat-tħaffir, tħammil jew ukoll xogħlijiet oħra – taħseb biss biex tħares li ma jsir xejn f'fond li jista' jgħib xi ħsara jew li jdgħajjed il-ħajt li jifred dak il-fond mill-fond li jmiss miegħu⁵⁹. Dan jgħodd kemm jekk il-ħajt ikun jifred biss post mill-post ta' ħdejh, u kif ukoll jekk ikun ħajt li qiegħed jerfa' fuqu xi bini, u mhux limitat biss għall-ħitan li jfirdu għid minn ieħor fuq il-għnub iżda jgħodd ukoll għall-ħitan li jfirdu postijiet li jmissu ma'

⁵⁷ Ara Dokti "LG14", "LG15", "LG16", "LG17" u "LG19a", f'paġġ. 103, 104 u 106 tal-proċess

⁵⁸ Xhieda tal-A.I.Ċ. Mario Cassar 16.5.2008, f'paġġ. 545 – 6 tal-proċess

⁵⁹ Caruana Galizia *Notes on Civil Law: Servitudes*, f'paġ. 663

xulxin fuq wara⁶⁰. Kemm hu hekk, is-sid ta' fond li jagħmel tħaffir jew xogħlijiet bħal dawn xorta waħda jrid jagħmel tajjeb għall-ħsara li tiġri lill-ħajt minkejja li jkun żamm il-bogħod imsemmi, u sakemm il-ħajt ma jkunx inbena bi ksur tad-drawwiet u r-regoli tas-sengħa taż-żmien li fih inbena⁶¹;

Illi fuq kollox, jekk kemm-il darba jirriżulta li xiħadd naqas li jħares id-dispożizzjonijiet tal-imsemmi artikolu 439 hu u jsir xogħol ta' tħaffir fis-sit li jmiss ma' ta' ħaddieħor, titnissel ukoll il-preżunzjoni *juris tantum* li kull ħsara li sseħħ fil-ġid tal-ġar tkun kawża diretta tax-xogħol li jkun qiegħed isir bi ksur ta' dak l-artikolu⁶². Dan iġib il-ħtieġa li min ikun wettaq xogħlijiet ta' tħaffir bi ksur ta' dak l-artikolu, jaqa' fuqu d-dmir li jipprova li dak ix-xogħol ma ġabx il-ħsara li jkun jilminta minnha l-ġar. Huwa minnu wkoll li r-regola (divjet) tissarraf f'servitu' negatva li, madankollu, hija waħda mibnija f'termini assoluti⁶³;

Illi jista' jingħad li, meta l-partijiet iffirraw il-kitba quddiem in-nutar fl-1 ta' Ġunju, 2001⁶⁴ (b'rifless tal-kitba l-oħra li kienet saret lejliet⁶⁵ bejn il-periti tal-partijiet), l-atturi kienu taw lill-imħarrek il-jedd li jibqa' jħaffer sewwasew sa taħt il-ħajt li jifred il-postijiet (tant li sar qbil li l-ħajt il-ġdid jittella' minflok il-ħajt li twaqqa'. Dan, iżda, fil-fehma tal-Qorti ma jxejjinx ir-responsabbilita' tal-imħarrek li, fix-xogħlijiet li kellhom isiru, joqogħdu b'seba' għajnejn li ma jagħmlu xejn biex iġibu ħsara lill-post tal-atturi. Kemm hu hekk, fl-istess kitba, l-imħarrek xorta waħda ntrabat li jagħmel tajjeb għal kull ħsara li dawx ix-xogħlijiet setgħu ġabu lill-atturi. Għalhekk, it-tħaris tal-prinċipji li għadhom kemm issemmwew baqa' bla mittiefes. Minbarra dan, ħareġ ċar ukoll li, għal medda ta' żmien, il-parti tad-dar tal-atturi li tiġi sottoposta għall-binja tas-sit ta' Butterfly kienet tħalliet mhux imħarsa mill-elementi u dan kemm waqt li kienet qiegħda tinħatt il-binja l-qadima li minflokha nbriet il-ġdida

⁶⁰ Maġ. (Għ) AE 14.12.2007 fil-kawża fl-ismijiet *Carmel Aġius et vs Gozo Consolidated Buliding Contractors Ltd et* (mhix appellata)

⁶¹ Art. 440(1) tal-Kap 16

⁶² Maġ. Ċiv (Għ) AE 26.9.2007 fil-kawża fl-ismijiet *Dr. John Cassar et vs Salvu Attard et* (mhix appellata)

⁶³ App. Ċiv. 12.6.1959 fil-kawża fl-ismijiet *Grixti et vs Schembri* (Kollez. Vol: XLIII.i.283)

⁶⁴ Dok "MG5", f'pagġ. 40 – 1 tal-proċess

⁶⁵ Dok "MG4", f'pagġ. 39 tal-proċess

u kemm waqt li kienet qiegħda tittella' l-binja l-ġdida. Dawn l-elementi ħallew l-effett u l-impatt tagħhom fuq il-post tal-atturi, kif sata' jikkostata l-perit tekniku maħtur mill-Qorti fl-ewwel Relazzjoni mressqa minnu;

Illi dwar it-tieni ċirkostanza, l-atturi jgħidu li kien minħabba li s-sit ta' Butterfly tħalla miftuħ li daħal l-ilma mix-xita ġol-post tagħhom. Min-naħa tagħhom, l-imħarrkin jisħqu li ttieħdu l-prekawzjonijiet kollha biex il-kxif ikun sigillat bil-*"membrane"* u li jsir l-ilqugħ meħtieġ safejn kellhom kontroll fuq il-qagħda. Izidu jgħidu wkoll li l-post tal-atturi kien minnu nnifsu wieħed umdu ħafna sa minn qabel ma nbdew ix-xogħlijiet mertu tal-każ. Mhux hekk biss, imma dwar id-dħul tal-ilma fil-maltempata ta' Awissu tal-2001, l-imħarrkin jisħqu li l-ilma ma daħalx mis-sit ta' Butterfly, iżda minn taħt il-bieb ta' barra tal-post tal-atturi mit-triq. L-imħarrka xehdet b'konvinzjoni li "L-ilma ma daħalx mis-saqaf. Mit-triq daħal. Tort t'Alla"⁶⁶. L-għaref difensur tal-imħarrkin ukoll, fit-trattazzjoni tal-egħluq, saħaq li dan kien każ ta' forza maġġuri li l-patroċinat ma kellhom l-ebda jedd jew kontroll fuqu;

Illi kemm il-provi mressqa mill-atturi⁶⁷ u kif ukoll il-kostatazzjonijiet tekniċi li saru mill-perit tekniku u mis-*surveyor* imqabbad mill-assikuratur tal-imħarrekk ma jhallu l-ebda dubju li d-dħul tal-ilma fil-post tal-atturi kien il-konsegwenza diretta tan-nuqqas tal-istess imħarrkin. Kien biss wara li ġara li ġara li l-imħarrekk qabbad lil xiħadd biex jgħatti s-saqaf mikxuf bil-*"membrane"* u kien hu wkoll li laqa' għandu l-kumpens li l-assikuratur ħallas għat-talba (*"claim"*) li saret sewwasew dwar il-ħsara maħluqa mid-dħul tal-ilma fil-post tal-atturi, u dan għaliex ingħarfet ir-responsabbilta' tal-assikurat għal dak li kien ġara⁶⁸. B'żieda ma' dan, jidher ukoll li l-mod kif ingħata s-saqaf tal-binja l-ġdida fl-ewwel sular u fuq in-naħa ta' quddiem li tagħti għal fuq it-triq (u, għalhekk, dik il-parti sovrapposta għall-post tal-atturi) il-qlib intefa' għal mal-ħajt tal-istess dar tal-atturi b'mod li l-ilma tax-xita li kien jaqa' fuq il-post

⁶⁶ Xhieda tagħha 12.1.2007, f'paġ. 416 tal-proċess

⁶⁷ Ara, b'eżempju, x-xhieda ta' Manuel Cachia 25.2.2005, f'paġġ. 220 – 1 tal-proċess

⁶⁸ Xhieda ta' Chris Hayes 9.5.2007, f'paġ. 466 tal-proċess

mibni fis-sit ta' Butterfly kien ixaqleb għal ġol-post tal-atturi, u dan bi ħsara akbar għall-istess fond;

Illi dwar it-tielet ċirkostanza li dwarha l-atturi jippretendu li ġarrbu ħsara jrid jingħad li din hija l-effett dirett tal-mod kif inbena l-ħajt diviżorju l-ġdid li ttella' minflok il-ħajt originali. Il-Qorti ma jidhrilhiex li għandha għalfejn tidhol fil-kwestjoni ta' kif u għaliex twaqqa' l-ħajt originali. Dan jingħad għaliex, tajjeb jew ħażin, il-partijiet ittransigew din il-pendenza bis-saħħa tal-kitba li saret fl-1 ta' Ġunju, 2001, quddiem in-Nutar Tabone u minħabba li l-imħarrek ħallas kumpens lill-atturi;

Illi dak li jinteressa lill-Qorti (minħabba r-raba' talba attriċi) huwa li tistħarreg x'inhil-kawża tad-dannu mġarrab mill-atturi u x'inhil-rimedju li jmissu jingħata. Mill-kostatazzjonijiet tekniċi u l-provi l-oħra li joħorġu mill-atti, ħareġ li fit-tlugħ mill-ġdid tal-ħajt ma nżammitx il-linja li kienet miftehma fil-kitba tal-31 ta' Mejju u tal-1 ta' Ġunju, 2001. Lil hinn mill-fatt li l-ħajt li ttella' kien issa sejjer jirfed ukoll il-binja l-ġdida tas-sit ta' Butterfly, jibqa' l-fatt li ttieħdet biċċa mill-art li kienet tagħmel mill-ġardina ta' wara tal-post tal-atturi. L-imħarrek ma jidher li dan sar, imma jergġu jifgħu l-ħtija fuq l-atturi talli tkellmu biss wara li l-ħajt kien ittella';

Illi fil-bidu, it-talba attriċi kienet tgħid li għandu jitneħħa l-ħajt kif ittella' biex jirrispetta l-linja medjana li kien hemm qabel twaqqa' l-ħajt. Ma reġgħet saret l-ebda sottomissjoni f'dan is-sens min-naħa tal-atturi fit-trattazzjoni tal-egħluq tal-kawża. L-għaref difensur qagħad għall-kwestjoni tal-likwidazzjoni magħmula mill-perit fit-tieni Relazzjoni mressqa minnu⁶⁹ dwar dak mitlub mill-atturi fir-raba' talba, u l-Qorti qiegħda tifhem li l-atturi qegħdin jaċċettaw li, għall-finijiet tar-raba' talba tagħom, il-kwestjoni issa hija waħda ta' likwidazzjoni ta' kumpens u mhux aktar ta' tneħħija tax-xogħlijiet kontestati. Din il-fehma tinbena wkoll fuq il-fatt teknikament kostatat li, għalkemm tassew ittieħdet mill-imħarrek parti mill-ħxuna tal-ħajt originali li tagħmel mill-ġid tal-atturi, l-biċċa

⁶⁹ Ara §§ 7.3 u 7.4 tan-Nota ta' Sottomissjonijiet f'paġ. 582 tal-proċess

meħuda hija tassew limitatata għal kejl sħiħ ta' ftit aktar minn żewġ metri kwadri għall-feles art meħud. Minbarra f'hekk, huwa minnu wkoll li, sakemm il-ħajt ġdid laħaq ittella' sa ċertu għoli, l-atturi ma kenux żammew lill-imħarrkin milli jkomplu jtellgħuh fejn kien u, f'dan il-każ, il-Qorti ssib li jgħoddu d-dispożizzjonijiet tal-artikolu 571 tal-Kodiċi Ċivili ladarba ma ntweriex li l-imħarrkin imxew b'mala fidi;

Illi wara li l-Qorti qieset dawn iċ-ċirkostanzi kollha u kejlithom mal-konsiderazzjonijiet legali li jgħoddu għall-każ, u xejn anqas mal-fehmiet meqjusa tal-perit tekniku minnha maħtur, tasal għall-fehma li l-atturi seħħilhom juru li huma ġarrbu ħsarat minħabba x-xogħlijiet li saru fil-fond ta' biswithom u li l-istess ħsarat ġraw minħabba l-egħmil jew in-nuqqas ta' kura min-naħa tal-imħarrkin. Tqis ukoll li għall-imsemmija ħsarat, l-imħarrkin huma responsabbli u, ladarba, l-ħtija ta' kull wieħed u waħda minnhom ma tistax b'heffa tkun determinata, u bi tħaddim ta' dak li jipprovdi l-artikolu 1050(1) tal-Kodiċi Ċivili, issib li l-imħarrkin iridu jgorr u din il-ħtija solidament bejniethom. Tasal ukoll għall-fehma li d-difiżi prospettati – jiġifieri dik tal-każ fortuwitu u dik, alternativa, tat-twettiq ta' kulma kien mistenni minnhom – mill-imħarrkin m'humiex mistħoqqa u m'humiex sejrin jintlaqgħu;

Illi għal dak li jirrigwarda **l-likwidazzjoni tad-danni mġarrba** jidher li din trid issir fuq tliet konsiderazzjonijiet: l-ewwel waħda hija dik dwar il-ħsarat fil-post tal-atturi minħabba x-xogħlijiet li saru mill-imħarrkin; it-tieni waħda hija dwar it-telf jew ħsara ta' oġġetti li ntlagtu minħabba l-istess xogħlijiet; u t-tielet waħda hija dwar il-kumpens għad-dannu mġarrab minħabba t-teħid ta' feles mill-art tal-atturi waqt it-titliġħ tal-ħajt il-ġdid bejn iż-żewġ fondi;

Illi dawn il-likwidazzjonijiet saru u tfissru sewwa mill-perit tekniku. L-atturi joqogħdu għal dak il-likwidazzjonijiet u dan jagħmluh espressament fis-sottomissjonijiet imressqa minnhom. Min-naħa tagħhom, l-imħarrkin ma merewx l-istess likwidazzjonijiet, iżda straħu fuq is-siwi ta' eċċezzjonijiet (dik tal-forza maġġuri u l-każ fortuwitu u l-oħra tan-nuqqas ta' responsabbilta') li, kif ħareġ, din il-

Qorti ma sabithomx tajba. L-atturi, madankollu, lil hinn mil-likwidazzjonijiet li wettaq il-perit tekniku, qajmu wkoll l-argument li trid issir il-likwidazzjoni tal-ħsara li ġarrbu fl-għamara u tagħmir tad-dar. Il-Qorti tqis li din is-sottomissjoni hija waħda tajba. Dan jingħad għaliex, din il-pretensjoni taqa' sewwasew fl-ewwel talba tal-atturi u wkoll minħabba li l-imħarrek innifsu tħallas mingħand l-assikuratur tiegħu somma b'kumpens għat-telf aċċettat li ġarrbu l-atturi, liema ħlas sallum l-imħarrek żamm għalih. Il-Qorti, madankollu, ma jidhrilhiex li kellha tilqa' l-pretensjoni kollha tal-atturi f'dan ir-rigward, u dan għaliex dwar uħud mill-pretensjonijiet imsemmija fil-lista li kien hejja l-avukat tagħhom⁷⁰, ma tressqux provi sostanzjati tal-valur attribwit ta' wħud minnhom. Il-Qorti sejra għalhekk taċċetta biss dawk in-nefquet ippruvati kif murija fid-Dokumenti "MG32" sa "MG37"⁷¹, minħabba li n-nefquet l-oħrajn jaqgħu taħt il-likwidazzjoni magħmula mill-perit. F'dan ir-rigward, għalhekk, il-Qorti qiegħda tillikwida l-ħsara mgarrba mill-atturi fl-għamara, tiżjin u tagħmir tad-dar fis-somma li l-assikuratur tal-imħarrek tħallas lill-istess imħarrek b'dan il-ħsieb, jiġifieri erbat elef sitt mija u tmienja u ħamsin euro u ħamsa u sebgħin ċenteżmi (€ 4,658.75);

Illi dwar il-ħsarat li ġraw fil-post tal-atturi u n-nefqa stmata li hija meħtieġa biex jissewwew, il-perit tekniku illikwida s-somma ta' għaxart elef disa' mija u erbgħa u disgħin euro u ħamsa u sittin ċenteżmi (€ 10,994.65), filwaqt li dwar il-feles ta' art okkupat mill-imħarrek fit-titligħ tal-ħajt diviżorju, l-istess perit illikwida l-kumpens fis-somma ta' tliet elef euro (€ 3,000). Dan iġib li l-kumpens kollu likwidat favur l-atturi jitla' għal tmintax-il elf sitt mija u tlieta u ħamsin euro u erbgħin ċenteżmi (€ 18,653.40), liema somma trid titħallas mill-imħarrek solidament bejniethom għall-finijiet tat-**tielet talba attriċi**;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti qiegħda taqta' u tiddeċiedi l-kawża billi:

⁷⁰ Ara Dokti "MG22" u "MG25", f'pagġ. 60 – 3 u 67 sa 71 tal-proċess

⁷¹ Pagġ., 81 – 6 tal-proċess

Kopja Informali ta' Sentenza

Tiċhad l-ewwel eċċezzjoni preliminari tal-imħarrkin u ssib li huma lkoll leġittimi kontraditturi tal-azzjoni attriċi;

Tiċhad it-tieni eċċezzjoni billi mhux mistħoqqa fid-dritt u ssib li l-azzjoni attriċi kif imressqa hija tajba;

Tilqa' l-ewwel talba attriċi u ssib li l-imħarrkin, flimkien u solidalment bejniethom, jaħtu għall-ħsarat li l-atturi ġarrbu fil-post tagħhom u fl-għamara, tiżjin u tagħmir li jinsab fl-istess post, u dan minħabba x-xogħlijiet ta' twaqqigħ ta' bini u bini mill-ġdid li l-imħarrkin għamlu fis-sit li jmiss mal-post tal-atturi;

Tilqa' t-tieni talba u tillikwida l-ħsara mġarrba mill-atturi fis-somma ta' tmintax-il elf sitt mija u tlieta u ħamsin euro u erbgħin ċenteżmi (€ 18,653.40), liema somma trid titħallas mill-imħarrkin solidalment bejniethom;

Tilqa' t-tielet talba attriċi u tikkundanna lill-imħarrkin iħallsu lill-atturi l-imsemmija somma ta' tmintax-il elf sitt mija u tlieta u ħamsin euro u erbgħin ċenteżmi (€ 18,653.40) bħala danni hekk likwidati, flimkien mal-imgħax legali fuq l-imsemmija somma b'señħ millum sal-jum tal-ħlas effettiv;

Tastjeni milli tqis aktar ir-raba' talba ladarba iprovdiet dwarha taħt it-tieni talba;u

Tordna li l-ispejjeż tal-kawża jitħallsu mill-imħarrkin, flimkien u solidalment bejniethom.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----